

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Variæ opiniones Scholasticorum. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

*Essentia ratio
doctrina.*

*Circa rem
non futuram
non potest
Deus habere
se negatam.*

19

ex dictis in hoc cap. manifeste colligo. Nam si voluntas Dei negative se haberet, id esset circa ea, quæ nunquam facturus est: ea enim, quæ in tempore facturus est, ab æterno ipse decreuit, & voluit, etiam speciatim, & sigillatim vt disputat. 87. & disp. 99. ostendimus: circa ea autem, quæ futura non sunt, nequit voluntas Dei negative se habere, ergo circa nulla hoc modo manere potest. Porro circa non futura non posse ita se habere, patet: nam quodlibet non esse creaturæ cuiuscunque referri potest ad diuinam voluntatem, tamquam obiectum appetibile, vt paulo post dicitur, quod ipsa velle possit: ponamus igitur Deum velle rem aliquam non esse: deinde, vt dicatur negative se habere, opus est variationem aliquam intrinsecam intelligere aut in ipso Deo, aut in rebus non futuris: nam si eodem modo vtraque permaneant, eodem modo inter se referentur: nulla autem mutatio esse potest, non in ipso Deo, vt manifestum est; non in ipsis reb. non futuris, quia non futura eodem modo semper sunt non futura, ergo semper eodem modo debent ad voluntatem diuinam referri, aut tanquam volita, aut tanquam non volita: & voluntas Dei semper debet dici, aut velle eas non fore, aut non velle fore: voluntas autem Dei circa non futura non necessario negative se debet habere, quia illud non esse, vt supra dicebamus, appetibile quoddam est, atque adeo voluntas Dei potest illud velle: ergo dicendum est, non futura à Deo volita esse non fore.

Doctrina hæc utilis admodum est, nobisque non mediocriter deseruiet in materia de prædestinatione, & reprobatione. Non est itaque libertas in Deo, sicut in nobis, in eo quod possit velle rem aliquam facere, & cessare ab omni actu circa illam, sed in eo tantum, quod possit velle facere, aut velle non facere. Huic autem doctrinæ non obstat, quod Deus in aliquo signo rationis ex se possit à nobis indifferens considerari, hoc enim fit, quando vt intelligatur volens, debet supponi aliqua ratio ex parte creaturæ: vt ad volendum beatitudinem nobis intelligitur indifferens, antequam opera præuideat, vt disp. 95. cap. 2. contra Scotum dicemus.

*Malum vel
non esse rei
sub qua ratione
Deo displicet
necessario,
vel placet.*

20

Ex hac eadem doctrina sequitur primum non esse alicuius rei secundum se, quatenus malum quoddam ipsius rei est, non placere Deo: si enim placeret, displiceret res, ex cuius displicentia non esse illius, quod est eius malum, placeret. Displicet igitur necessario sub hoc respectu ita, vt sub eodem non possit ad diuinam voluntatem referri, tanquam obiectum appetibile complacentiæ, & amoris: sed sub alia ratione placere potest, nec enim in ipso est omnis ratio mali. Nam in non esse alicuius rei, potest comparatione ad reliquum vniuersum, vel ad iusticiam, vel ad potentiam Dei aliqua boni ratio apparere, ob quam non tantum potest placere Deo simplici complacentia, sed etiam efficaci voluntate, qua decernat rem illam non facere. Similiter, cum Deus alicui negat gratiam suam, aut gloriâ, non placet, vt malum quoddam ipsius est, quia sicut non displicet persona, sic nec malum illius, vt illius est, placet: sed placet sub alio respectu, sub quo etiam non potest non placere, quia scilicet ostenditur in eo potentia Dei, misericordia etiam in electos, vel alia ratione, vt disp. 95. c. 9. notabimus.

Deinde sequitur libertatem voluntatis dei, non

esse in eo, vt possit sub eadem ratione aliquid odio habere, aut amare, & in hoc est necessitas quoad specificationem, quæ in nobis quoque circa quodcunque obiectum reperitur; idem enim quatenus idem, non potest odij, & amoris obiectum esse: neque libertatem Dei esse in eo, vt possit actu simplicis complacentiæ, aut displicentiæ amare, & non amare, odio habere, & ab odio cessare suspendendo actum, quæ est libertas quoad exercitium, quia quod odio habet, non potest non odio habere, & quod diligit simplici affectu, non potest non diligere, aliqua enim suspensio actus in Deum non cadit, vt supra monstrauimus. Est tamen libertas in Deo, & ea perfectissima, circa res creatas quoad exercitium voluntatis, & amoris efficaci hoc pacto, quia potest Deus velle Petrum producere & non velle producere, hoc est, habere actum amoris efficaci, & non habere illum, sed cessare. Hoc vero colligimus ex varietate obiectorum, non ex aliqua in Deo mutatione (etenim suspensionem actus negauimus supra, quoties nulla apparet varietas nec in rebus, nec in obiectis) nam eo ipso, quod res futura est, vel non futura, aliter ad Dei voluntatem refertur.

Est tamen obseruanda differentia inter nostram, & Dei voluntatem; in nobis namque ita est libertas quoad exercitium, vt possimus velle aliquid facere, & non velle cessando ab omni actu, vt non sit necessarium actu positum velle non facere: at Deus ita caret actu volendi rem aliquam facere, vt eo ipso positum velit eam non facere, vt prædictum est.

DISPUTATIO LXXX.

An velle liberum Dei sit aliquid in ipso formaliter.

Varia opiniones Scholasticorum. cap. 1.

Velle diuinum esse ipsammet essentiam Dei peculiari modo à nobis intellectam, & significatam, verior opinio est. cap. 2.

CAPVT I.

Varia opiniones Scholasticorum.

Cum omnis de Deo, & diuinis attributis disputatio ita difficilis sit ad intelligendum, multoque difficilior ad explicandum, vt iuxta Dionysium, & communem Patrum sententiam supra disp. 22. cap. 5. citatam, quid non sit deus, facilius, quam quid sit, mente concipiamus, & verbis significemus: tum eam in primis, quam nunc examinandam proposui, per obsecram, & per difficilem semper existimaui, nam quamuis mens humana, quid non sit, certa ratione consequi valeat; tamen quid sit instilletur rerum humanarum, plene eloqui non potest. Tota vero questionis difficultas in eo est, quod cum deus ita libere velit creaturas producere, vt poterit non velle, aliquis voluntatis actus in eo esse videtur, ac proinde aliqua perfectio, quæ non necessario, sed libere ei conueniat, quod statim absurdum apparet: contra vero si omnis voluntatis operatio immanens deo necessario inest, sequitur aliud non minus falsum, nempe deum necessario velle, quæcunque vult. In questione igitur proposita ipsa rei oppressa difficultate nonnulli recentiores Scholastici minus recte cum Caietano senserunt, quorum sententiam

Sententia
Caietani.

sententiam in hoc cap. referam, & eius falsitatem paucis impugnabo, vt in sequenti quid magis rationi, & principijs fidei consentaneum sit, facilius exponam:

Confirmatur
auferente
S. Tho.

Caiet. igitur in a. 2. perspicue docet, velle creaturas producere esse perfectionem intrinsece, & formaliter in Deo, liberam tamen. Cum dicit liberam, putat esse additamentum quoddam diminuens multum naturam perfectionis, quare non indicat absurdum, concedere Deo perfectionem liberam, quæ ita ipsi conueniat nunc, vt posset ab æterno non conuenire; id quod de perfectione necessaria ipsius Dei nequaquam licet concedere. Hanc opinionem colligit ipse ex mente Doctoris S. in art. 2. Nam eius ratio, quæ probat Deum velle creaturas, quia omne perfectum cupit se alijs communicare, supponit esse perfectionem in eo, qui ei communicat, non solum posse alijs se communicare, sed etiam velle actu se communicare: ergo cum in Deo non possit esse talis perfectio necessaria, quia non necessario se communicat extra, debet esse libera, ac proinde talis, quæ possit Deo conuenire, & non conuenire. Hanc opinionem sequuntur recentiores quidam, qui vt omnem difficultatem, & absurdum effugiant, putant satis esse concedere, voluntatem illam liberam, quæ ponitur aliqua Dei perfectio sola ratione, aut certe ex natura rei, formaliter tamē, ab ipso Deo distinguui.

Consultatur
primo Caietani
sententia,
Bertr.

Ceteram quatuorque ratione hæc sententia explicetur, defendi nullo modo potest, eiusque falsitatem optime ostendit Ferrar. 1. contra gent. c. 75. Consultati autem potest primum, quia si aduersarij concedant, voluntatem illam esse intrinsecam perfectionem in Deo, ita tamen liberam, vt potuerit in eo non esse, non possunt id sola distinctione rationis salutare, quod enim adesse, vt abesse potest alteri, ab eo distinguui ex natura rei necesse est, vt ostendimus disp. 116. cap. 3. Tum etiam asserere distinctionem ex natura rei inter ea, quæ sunt in Deo, præterquam in personis, est manifeste falsum, vt ostendimus disp. 116. & 120. Ad hæc, quomodocumque distinguatur voluntas illa libera ab ipso Deo, si intrinseca est, non potest non esse ipse Deus: nam quicquid est in Deo, ex natura rei est ipse Deus, & æquale ipsi Deo, ergo tam necessario est, quam ipse Deus. Absurdum igitur est dicere, potuisse esse in Deo, & non esse, sic enim etiam ipse Deus ita libere esse, vt potuisset non esse, aut certe concedendum est, aliquid esse in Deo quod suapte natura non sit Deus, id quod non minus absurdum putat Bern. fer. 80. super cant. arguens contra Gilbertum, vt referemus infra disp. 116. & 120. Idem damnauit Berna. cum Episcopis congregatis, in Concilio Remensi, cuius acta memorabimus infra disp. 120. cap. 2. nam in symbolo fidei inter alia dicitur, *Credimus & confitemur solum Deum, & ceteras aliquas omnino res, siue relationes, siue proprietates, siue singularitates vel unitates dicantur, vel alia huiusmodi adesse Deo, quæ sint ab æterno, & non sint Deus.* vbi cum plane definiant Patres nihil esse ab æterno in Deo, quod non sit ipse Deus, damnant Caieta. & alios asserentes actum voluntatis liberæ in Deo, qui non esse potuit in Deo ab æterno, nec ex natura rei sit ipse Deus, quæ sane definitio licet in omnibus non sit confirmata per Eugenium 3. vt disp. 120. videbimus: magnæ tamen auctoritatis esse debet, ergo siue dicatur illa voluntas perfectio simpliciter simplex, siue non simpliciter simplex, *Vasque in part. Tomus I.*

si tamen est aliquid intrinsecum Deo, non potest ita libere Deo conuenire, vt potuerit in eo non esse.

Et sane si in Deo esset actus quidam voluntatis liberæ, qui potuisset ab æterno non esse, non videretur negandum, posse Deum quædam intensius, alia minus intense diligere, non solum ex parte obiecti, & boni voliti, sed etiam ex parte actus, quod est contra doctrinam S. Th. infra q. 20. a. 7. & 4. & omnes censent absurdum. Porro autem id se qui pater, quia, si in Deo est actus, qui potuit non esse nec illa est ipsamet essentia Dei, potuerunt etiam esse varij actus, atque adeo vnus alio perfectior & intensior.

Deum sicut Caiet. concedit in Deo perfectionem liberam, quæ ita ab æterno in Deo est, vt potuerit in eo non esse, concedere etiam eodem modo posset relationem in tempore ex creatione, quæ libere Deo conueniret, quia non minus conuenit Deo, ab æterno necessario esse eo modo, quo nunc est, quam eodem modo semper perseverare, & ita est contra Dei simplicitatem, constantiam, & necessitatem, aliquid habere ab æterno libere, quod posset non habere, sicut habere illud ex tempore. Nam licet habere ab æterno aliquid, quod posset non habere, non arguat in Deo mutationem ex vno, in aliud, hæc enim solum potest in tempore fieri: arguit tamen varietatem, quæ posset Deo accidere, & quæ non minus est contra illius simplicitatem, & constantiam, & necessitatem, quam mutatio ex vno in aliud est contra illius immutabilitatem. Quod si cum sola distinctione rationis possumus intelligere actum liberum, qui Deo potest ab æterno conuenire, & non conuenire, cum eadem sola distinctione possemus asserere, ei aduenire in tempore realem relationem, absque vilo detrimento suæ simplicitatis, & absq; vera mutatione reali. Ex quibus sequitur, non esse in Deo indifferentiam, & potentiam, realem ad actus internos elicitos, quia reuera nihil est in Deo elicitum, quod posset non esse, bene tamē ad creaturas exterius producendas, quia potest libere producere has potius, quam illas, de quo iterum disp. 101.

CAPVT. II.

Velle diuinum esse ipsamet essentiam Dei peculiari modo a nobis intellectam, & significatam, verior opinio est.

Superest, vt difficultatem propositā diluamus, simulq; explicemus, quomodo voluntas Dei, qua libere voluit ab æterno creaturas producere, ipsi conueniat: atque primo contra, Caiet. tanquā certum statuamus, non esse aliquam realem Dei perfectionem ipsi intrinsecam, quæ libere ei conueniat: id enim cum diuina simplicitate & immutabilitate omnino pugnat, vt probatum est.

Secundo voluntas hæc libera Dei non est pura relatio, & habitudo rationis ad res volitas: nam cum Deus dicitur velle creaturas producere, hoc modo loquendi non solus respectus rationis, sed etiam vitalis operatio, vel ipsa essentia Dei ad modum vitalis operationis, ac proinde aliquid Deo intrinsecū denotatur, neque enim velle dicitur aliquis solo respectu rationis. Tercio voluntas hæc libera non est nuda essentia diuina, hæc enim ita necessarii Deo inest, vt non possit non inesse, quare si ea sola redderet Deum volentem producere creaturas, non posset non velle illas producere, forma enim quæ necessario inest, necessario etiam præstat effectum.

Secundo ab
absurdo.4.
S. Thomas.Reijctur
Tercio.Nulla perfectio Dei
sola ratione
distincta potest libere
illi conuenire.

5.

Deus non est
indifferens ad
actus elicitos
internos.Voluntas Dei
libera non est
perfectio intrinseca.Neque respicit
Deum tantum
rationis.

6.

Neq; sola essentia diuina.

ER